

globalno tudi preteklosti z nekaj dejstvi, toda le kot tiste resnice za današnji čas, ki nas vse s to preteklostjo povezuje in nam kot Slovencem dajejo pomembno mesto v svetovni protifašistični združbi,« je zapisal Zoran Polič o slovenski spravi leta 1994. Zelo zanimiv pogled enega od nosilcev protifašističnega odpora in komunistične revolucije med drugo svetovno vojno na Slovenskem. Poglede na spravo med Slovenci v pismu predsedniku Milanu Kučanu leta 1994 je zaključil z razmišljanjem: »menim, da je skrajni čas, da nekdo jasneje in odločneje zastavi besede za pravo resnico o preteklosti in da s tem tudi zaustavi parlament v tistih dejanjih, ki z bruhanjem nestrpnosti in sovraštva (na primer Pučnik) grozijo s še večjo in bolj poglobljeno delitvijo med Slovenci, kot pa je bila ona izpred vojne med staro in mlado Slovenci oziroma med klerikalci in liberalci.«

Naj ob koncu izpostavim še urednikove besede, da so »spomini njegovega očeta, sokola, partizana in politika Zorana Poliča nastajali z občasnimi dnevniškimi in podobnimi zapisi, z dopisovanjem s tovarišicami in tovariši pred in med vojno, s predvojnimi in medvojnimi objavami in gradivi ter potem v prvih poveljskih letih, ko je napisal jedro teh spominov. Oče je svoje spomine dopolnjeval vse do svojih zadnjih dni s preverjanjem različnih podatkov in dodajanjem zapisov ter premišljanjem o vzrokih za propad SFRJ in samoupravnega socializma. Spomini sicer obravnavajo predvsem medvojno obdobje 1941–1945, v razmeroma manjšem obsegu pa posegajo tudi v predvojna in poveljska leta,« je zapisal urednik Marko Polič.

Poličevi spomini bodo kot vir prišli prav tudi zgodovinarjem. Ne sicer

zaradi novih podatkov o različnih dogodkih in pojavih, ki jih avtor opisuje, pač pa predvsem zaradi njegovih osebnih pogledov o vzrokih za nekatere odločitve, kot je vstop levega krila Sokola in Zorana Poliča osebno v OF aprila leta 1941. Zanimiva so tudi razmišljanja o delovanju v tej organizaciji in še bolj o medsebojnih odnosih vplivnih funkcionarjev ustanovnih skupin znotraj OF od njene ustanovitve in Dolomitske izjave in vse do konca vojne leta 1945 ter kasnejšega preoblikovanja v SZDL, v kateri je bil med vplivnimi funkcionarji tudi Zoran Polič.

Marjan Toš

38. MAISTROVE SPOMINSKE PRIREDITVE V OBČINI LENART
Dr. Milan GORIŠEK, slovenski narodnjak in liberalni politik, lenarški župan 1925–1936, voditelj Sokola, lovski in gasilski funkcionar in odvetnik pri Lenartu v Slov. goricah

Letošnje, sicer pa že 38. Maistrove spominske prireditve v občini Lenart, so letos posvetili spomenu na dr. Milana Goriška, ki je pred 120 leti prišel v Lenart in v tem kraju pustil globoke sledi. Ob tej priložnosti so mu na hiši, v kateri je uradoval na današnji Ptujski cesti 1 nasproti stare šole, odkrili spominsko ploščo in nato v lenarškem domu kulture pripravili še proslavo v počastitev dneva Rudolfa Maistra. Pri zorišče letošnjega dogajanja je bilo namesto na Zavrhu v Lenartu, v katerem

je dr. Milan Gorišek dolga desetletja deloval. Spominsko ploščo so odkrili Goriškov vnuk dr. Borut Gorišek, predsednik mariborskega Domovinskega društva generala Maistra prof. Aleš Arih in lenarški župan mag. Janez Kramberger. Slovesnosti so se poleg Lenartčanov udeležili še predstavniki Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo, Maistrov vnuk Borut Maister in predsednica Zveze društev generala Maistra Slovenije mag. Lučka Lazarev - Šerbec.

Dr. Milan Gorišek, voditelj lenarškega Sokola (arhiv družine Dougan).

Dr. Milan Gorišek se je rodil v meščanski družini 1. septembra 1878 v Celju. Bil je poročen s hčerko slovenskega deželnega poslanca Franja Robiča iz Limbuša. Pravo je študiral v Pragi, kjer je leta 1902 tudi promoviral. Poklicno pot je začel v Mariboru, a je

kmalu odšel v Lenart, kjer je leta 1904 začel delati kot odvetniški pripravnik pri slovenskem odvetniku Janku Leščniku. Že leta 1910 je odprl samostojno odvetniško pisarno. Kot odvetnik se je zelo redko ukvarjal s kazenskimi zadevami; bil je specialist za premoženjsko-pravne zadeve in med ljudmi cenjen ter spoštovani odvetnik.

V Lenart je prinesel mnoge napredne ideje in se je nenehno zavzemal za krepitev slovenstva ter za slovenski značaj trga. Bil je med vodilnimi sokolskimi delavci pri Lenartu in pomemben funkcionar mariborske sokolske župe. Kot lenarški župan je skrbel za gospodarski napredek trga in okolice. V njegovem času je Lenart doživel prvo elektrifikacijo, urejal je cestno omrežje in skrbel za urejenost trga. Dr. Gorišek je bil izvoljen za župana leta 1925. Kronisti so zabeležili, da se je v času njegovega županovanja »pokazal vsestranski napredek v trgu«. Župansko funkcijo je Gorišek opravljal do marca 1936. Aktivno se je udeleževal v gasilski in lovski organizaciji in bil med drugim ustanovitelj in predsednik odseka mariborske podružnice Slovenskega lovskega društva za lenarški sodni okraj leta 1921. Pod njegovim vodstvom je tudi lenarško gasilsko društvo doseglo pomembne uspehe in postalo povsem slovensko. Dr. Milan Gorišek je odigral odločilno vlogo v prevratnem letu 1918, ko je generalu Maistru in njegovi slovenski vojski pomagal z živežem in predvsem z denarjem iz lenarške Hranilnice. Bil je predsednik lenarškega Narodnega sveta in ima veliko zaslug, da je Lenart po koncu prve svetovne vojne in zlomu monarhije novembra 1918 mirno prešel v slovenske roke.

Kronisti poročajo, da je bil dr. Gorišek močna gonilna sila in duša sokolskega življenja pri Sv. Lenartu in na širšem območju osrednjih Slovenskih goric. Prav v sokolski organizaciji je prišla do polne veljave njegova organizacijska sposobnost, ki je pripomogla, da se je sokolska ideja globoko ukoreninila in zaživela tudi na podeželju. Leta 1920 je Gorišku uspelo dobiti prostore nekdanje nemške šolske telovadnice pri Schulvereinu za Sokolsko društvo. Objekta se je oprijelo ime »sokolski dom«, ki je med Lenartčani znano še danes. Leta 1924 so svečano razvili sokolski prapor. Leta 1927 je za krajši čas postal telovadni vaditelj lenarških sokolov olimpijonec Leon Štukelj, ki je bil tega leta nameščen za sodnika pri lenarškem sodišču. Leta 1931 so lenarški sokoli postavili letno telovadišče in leta 1935 sodelovali na svečanosti ob posaditvi lip v spomin na ubitega

jugoslovanskega kralja Aleksandra na osrednjem lenarškem trgu. Sodobniki so Goriška ocenjevali za panslavistično usmerjenega liberalca, ki se je po ustanovitvi Sokola Kraljevine Jugoslavije po šestojanuarski diktaturi kralja Aleksandra leta 1929 zavzemal za večjo avtonomijo slovenskega dela sokolske organizacije. Ob 30-letnici Sokolskega društva Sv. Lenart leta 1938 so izdali posebno *Spomenico* s kratkim pregledom zgodovine sokolstva pri Lenartu. Ko so po letu 1938 nemški nacionalisti in njihovi slovenski podporniki kurili kresove v čast Hitlerjevega rojstnega dne v mejnih predelih Slovenskih goric, so ta praznovanja najbolj motili člani Sokola. Na območje med Sladkim Vrhom in Radgono jih je poslal dr. Gorišek. Zaradi velike narodnostne odločnosti in ugleda med ljudmi je Kulturbund dr. Goriška uvrstili na seznam Nemcem sovražnih politikov

Na sokolskem zletu 12. junija 1927 na Sv. Ani je nastopil olimpijonec Leon Štukelj, ki je bil kot sodnik na Okrajnem sodišču pri Lenartu tudi voditelj lenarških sokolov (arhiv družine Gorišek)